

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 maja 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił ubezpieczonej B. S. wypłaty emerytury za okres od 1 października 2011 roku do dnia 31 grudnia 2012 roku zawieszoną decyzją z dnia 29 października 2008 roku. W uzasadnieniu wskazał, iż w przypadku ubezpieczonej nie mają zastosowania przepisy art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła ubezpieczona wnosząc o jej uchylenie i przyznanie jej wyrównania wypłaty emerytury za okres od 23 września 2011 roku do dnia 31 grudnia 2011 roku. W uzasadnieniu wskazała, że po ukończeniu 60 roku życia w dniu 23 września 2011 roku nie dokonywała „podwójnej procedury” polegającej na podjęciu należnej jej emerytury od dnia 23 września 2011 roku i zawieszeniu jej od dnia 1 października 2011 roku. Jednocześnie wskazała, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie poinformował jej o konieczności ponownego zawieszenia zawieszanej przez nią emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu wskazał, że decyzją z dnia 29 października 2008 roku ZUS przyznał jej prawo do emerytury od dnia 1 października 2008 roku, jednocześnie zawieszając jej wypłatę z uwagi na kontynuowanie przez nią zatrudnienia. W dniu 6 kwietnia 2009 roku oraz w dniu 14 kwietnia 2010 roku ubezpieczona wystąpiła z wnioskiem o przeliczenie podstawy wymiaru, doliczenie stażu pracy i zawieszenie emerytury. Tym samym w okresie od 1 października 2008 roku do dnia 31 grudnia 2011 roku wypłata emerytury była zawieszona na wniosek ubezpieczonej, w związku z czym nie spełnia ona warunków do wypłaty emerytury za okres od 1 października 2011 roku do dnia 31 grudnia 2011 roku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 16 października 2008 roku ubezpieczona B. S. złożyła wniosek o przyznanie jej prawa do emerytury. Decyzją z dnia 29 października 2008 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. przyznał jej prawo do emerytury od dnia 1 października 2008 roku, jednocześnie zawieszając jej wypłatę z uwagi na kontynuowanie przez nią zatrudnienia.

W dniach 6 kwietnia 2009 roku oraz 14 kwietnia 2010 roku ubezpieczona złożyła wniosek o przeliczenie podstawy wymiaru emerytury, zaznaczając jednocześnie, że jej wypłata ma być nadal zawieszona. Decyzjami z dnia 21 kwietnia 2009 roku i 21 kwietnia 2010 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. dokonał przeliczenia przyznanej ubezpieczonej emerytury oraz zawiesił jej wypłatę zgodnie z wnioskiem ubezpieczonej.

/dowody: wniosek k. 1 tom I akt ubezpieczeniowych; decyzja k. 47 – 50 tom I akt ubezpieczeniowych; pismo k. 51, 71 tom I akt ubezpieczeniowych/

Wypłata przyznanej jej emerytury pozostawała zawieszona do dnia 31 grudnia 2011 roku, kiedy to ubezpieczona rozwiązała stosunek pracy.

/okoliczności bezsporne/

Pismem z dnia 28 listopada 2012 roku B. S. zwróciła się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. o wypłatę świadczenia emerytalnego za okres od dnia 23 września 2011 roku do dnia 31 grudnia 2011 roku wraz z odsetkami.

Decyzją z dnia 19 maja 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił jej wypłaty emerytury za wskazany przez nią okres.

/okoliczności bezsporne/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów i ich kopii i odpisów zgromadzonych w aktach ubezpieczeniowych oraz w aktach sprawy, których prawdziwość nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd

również nie znalazł podstaw do kwestionowania ich wiarygodności z urzędu. Dokumenty urzędowe i ich kopie należało uznać za wiarygodne jako sporządzone przez właściwy organ, w odpowiedniej formie, których autentyczność nie została podważona przez żadną ze stron.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej jako niezasadne, nie zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy, iż w polskim systemie ubezpieczeń społecznych ustawodawca kilkakrotnie zmieniał treść ryzyka emerytalnego. Na gruncie ustaw emerytalnych obowiązujących do dnia 31 grudnia 1998 r. stosował konstrukcję ryzyka emerytalnego jako prawa do zaprzestania pracy. W ustawie o emeryturach i rentach z FUS w pierwotnej wersji (od 1 stycznia 1999 r.) obowiązywała koncepcja, że świadczenie emerytalne przysługuje po osiągnięciu odpowiedniego wieku (oraz udowodnieniu wymaganego stażu pracy). Nie było przepisu przewidującego zawieszenie prawa do emerytury ze względu na kontynuowanie przez osobę, która nabyła to prawo, pracy u dotychczasowego pracodawcy. Art. 103 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wprowadził ponadto zasadę niezawieszalności prawa do emerytury dla wszystkich świadczeniobiorców, którzy ukończyli odpowiednio 65 i 60 lat (zob. K. Antonów, Zawieszalność prawa do emerytury, "Praca i Zabezpieczenie Społeczne" nr 6/2001, s. 17).

Ustawą z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 9, poz. 118) ustawodawca dodał do art. 103 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ust. 2a, wprowadzając obowiązek uprzedniego rozwiązania stosunku pracy w celu realizacji prawa do emerytury. Od 1 lipca 2000 r. (data wejścia w życie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS) nierozwiązanie stosunku pracy powodowało, że prawo do świadczenia mogło zostać ustalone, ale nie mogło zostać zrealizowane (zostało zawieszane). Uzasadniając tę zmianę, wskazano, że zasadniczą rolę w ubezpieczeniu społecznym odgrywa powiązanie prawa do świadczenia z brakiem środków utrzymania, a łączenie dochodów z pracy z jednoczesnym pobieraniem emerytury stawia pracujących emerytów w pozycji uprzywilejowanej, co nie może być oceniane w oderwaniu od poziomu życia społeczeństwa, istniejącego bezrobocia oraz obciążeń pracodawcy i budżetu państwa. W pierwotnej propozycji rządowej regulacja ta miała dotyczyć tylko osób przechodzących na wcześniejszą emeryturę (zob. druk sejmowy nr 1419 i 1419-A/III kadencja), jednak w toku prac sejmowej Komisji Polityki Społecznej przyjęto, że art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS będzie miał zastosowanie wobec wszystkich osób (tj. zarówno tzw. wcześniejszych emerytów, jak i osób, które osiągnęły powszechny wiek emerytalny), które nabyły prawo do emerytury i kontynuowały pracę (zob. biuletyn nr 2269/III). W Komisji proponowano także, aby nowa regulacja objęła jedynie te osoby, które nabyły prawo do emerytury od chwili wejścia w życie nowelizacji, jednak propozycja ta nie została przyjęta. W efekcie znalazła ona zastosowanie także do osób, które nabyły prawo do emerytury przed jej wejściem w życie, z półroczną *vacatio legis*.

Art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS został uchylony mocą art. 37 pkt 5 lit. b ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507). Od 8 stycznia 2009 r. treścią ryzyka emerytalnego ponownie było osiągnięcie odpowiedniego wieku. Uchylenie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS było konsekwencją realizacji programu "Solidarność pokoleń - działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+" – pakietu działań rządowych zmierzających do zwiększenia zatrudnienia osób po 50. roku życia. Uchylenie powołanego przepisu miało usunąć jedną z barier aktywności zawodowej tych osób. Zgodnie z art. 45 ustawy z 21 listopada 2008 r. wypłaty zawieszanej emerytury dokonywało się na wniosek osoby zainteresowanej, a Zakład Ubezpieczeń Społecznych informował osoby, mające w dniu wejścia w życie ustawy zawieszane prawo do emerytury w trybie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, o warunkach pobierania świadczeń.

Ten stan prawny obowiązywał do 31 grudnia 2010 r. Od 1 stycznia 2011 r. obowiązuje art. 103a, dodany do ustawy o emeryturach i rentach z FUS na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r., znoszący możliwość pobierania emerytury bez rozwiązywania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą, na rzecz którego była wykonywana praca bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. W uzasadnieniu tej propozycji wskazano, że w warunkach kryzysu gospodarczego i gwałtownego spadku liczby miejsc

pracy konieczne jest podjęcie działań zmierzających do odzyskania miejsc pracy, które są obecnie zajmowane przez emerytów. Podkreślono także, że rozwiązanie umożliwiające łączenie pracy zarobkowej z emeryturą pogłębia deficyt FUS, który musi być uzupełniany z budżetu państwa (zob. Sejm VI kadencji, druk sejmowy 3576 VI kadencji). Należy dodać, że na etapie prac legislacyjnych podnoszone były wątpliwości konstytucyjne pod adresem zakwestionowanej regulacji (zob. Uwagi Sądu Najwyższego do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, druk nr 3576, znak BSA III-O21-163/10). Art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS objął wszystkich emerytów, a więc nie tylko tych, którzy prawo do emerytury uzyskają od momentu jego wejścia w życie, ale również tych, którzy przeszli na emeryturę wcześniej. Ci emeryci, którzy nabyli prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. mogli ją pobierać bez rozwiązania umowy o pracę jeszcze przez 9 miesięcy od daty wejścia w życie zmiany, czyli do 30 września 2011 r. Jeżeli do tego momentu stosunek pracy nie ustał, wypłata emerytury została przez ZUS wstrzymana, poczynając od 1 października 2011 r. Należy zwrócić uwagę, że obowiązująca regulacja nie wyłącza możliwości łączenia emerytury z dochodami z pracy zarobkowej, lecz uzależnia wypłatę emerytury od rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą (pracodawcami), u którego dana osoba była zatrudniona bezpośrednio przed złożeniem wniosku o emeryturę. Emeryt może wrócić do pracy do tego samego lub innego pracodawcy (oczywiście, o ile zostanie zatrudniony) i pobierać zarówno wynagrodzenie, jak i emeryturę. Przy tym, co już zostało wspomniane, osoby, które osiągnęły powszechny wiek emerytalny, mogą bez ograniczeń łączyć emeryturę z zarobkiem, gdyż nie stosuje się do nich zasad zmniejszenia oraz wstrzymania wypłaty świadczenia ze względu na wysokość osiąganych zarobków (zob. także M. Janiszewska-Wyszyńska, Wypłata emerytury - pod warunkiem rozwiązania stosunku pracy, "Służba Pracownicza" nr 10/2011, stanowisko Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w sprawie zmian w systemie emerytalnym z dnia 30 marca 2011 r., znak SPS-023-21469/11).

Z powyższych rozważań jednoznacznie zatem wynika, że art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie jest przepisem ustalającym zasady łączenia prawa do emerytury z zarobkiem, ale, uniemożliwiając realizację tego prawa do czasu rozwiązania stosunku pracy, konstruuje treść ryzyka emerytalnego jako prawo do odejścia z rynku pracy i uzyskania świadczenia emerytalnego. Określa więc zasady powstania prawa do świadczenia. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na niezdecydowanie ustawodawcy co do ustalenia treści ryzyka emerytalnego. Biorąc pod uwagę, że ryzyko emerytalne jest zdarzeniem uzasadniającym realizację prawa do emerytury, kilkukrotne zmienianie jego treści w krótkich odstępach czasowych jest zjawiskiem niepożądanym z punktu widzenia ubezpieczonych, niemających pewności co do warunków, jakie będą musieli spełnić w celu nabycia prawa do emerytury. Przyczyn powyższego stanu rzeczy, zwłaszcza radykalnej zmiany polityki ustawodawcy w 2010 r., której efektem jest ustawa zmieniająca z 16 grudnia 2010 r., nie był w stanie wyjaśnić również przedstawiciel władzy ustawodawczej, reprezentujący Sejm na rozprawie przed Trybunałem Konstytucyjnym.

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12 Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji RP.

Zgodnie z tym wyrokiem, przepis art. 28 ustawy nowelizującej utracił moc z dniem 22 listopada 2012 r., tj. z dniem jego publikacji w Dzienniku Ustaw RP, na podstawie art. 190 ust. 3 Konstytucji RP (Dz. U. 2012, póż. 1285).

Zauważyć należy jednak, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego dotyczył sytuacji odmiennej niż ta w jakiej znalazła się ubezpieczona, orzeczenie powyższe odnosi się bowiem jedynie do tych ubezpieczonych, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 30 września 2011 r., czyli w czasie, gdy przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS umożliwiały nabycie prawa do emerytury oraz kontynuowania dotychczasowego zatrudnienia (bez konieczności rozwiązania stosunku pracy). Tylko ci ubezpieczeni nie musieli dokonywać wyboru między kontynuowaniem zatrudnienia a przejściem na emeryturę. Zmiana tych zasad przez art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw — tj. przez art. 28 -

oznaczała w istocie wprowadzenie nowej treści „ryzyka emerytalnego”. Tymczasem zasada zaufania do państwa i prawa, oparta na pewności prawa, powinna być szczególnie zachowywana w przypadku, gdy dotyczy ona decyzji o poważnym znaczeniu życiowym. Im dłuższa jest perspektywa czasowa działań podejmowanych przez jednostkę, tym silniejsza powinna być ochrona zaufania do państwa i stanowionego prawa. Przepis art. 28 w/w ustawy zasadę tą naruszył. Wskazany przepis spowodował, że osoby, które przeszły na emeryturę w okresie, kiedy nie było obowiązku rozwiązania stosunku pracy w celu uzyskania emerytury (czyli od stycznia 2009 r. do końca 2010 r.), musiały mimo to zrezygnować z pracy do końca września 2011 r. Gdyby w momencie przejścia na emeryturę osoby te wiedziały, że muszą przerwać zatrudnienie, to wówczas być może w ogóle nie składałyby wniosków emerytalnych i kontynuowałyby zatrudnienie. Podstawy stosunku ubezpieczeniowego - także w zakresie ubezpieczeń społecznych - powinny się opierać na przeświadczeniu, że po upływie określonego czasu ubezpieczony otrzyma określone świadczenie.

Jak wskazano wyżej, orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego nie odnosi się zatem do sytuacji ubezpieczonej, wobec której w dniu nabycia prawa do emerytury, jak i od dnia 1 października 2011 r. obowiązywały analogiczne zasady. Przepisy obowiązujące w okresie przyznania świadczenia ubezpieczonej wykluczały możliwość łącznego pobierania emerytury i wynagrodzenia z tytułu kontynuowanego stosunku pracy. Należy podkreślić, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12, nie stwierdził niekonstytucyjności przepisu art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Należy również zauważyć, iż konsekwencją wskazanego powyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego było uchwalenie ustawy z dnia 13 grudnia 2013 roku o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie od dnia 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. (Dz. U. 2014, poz. 169). Zgodnie z treścią przepisu art. 1 tej ustawy określa ona zasady ustalenia i wypłaty emerytury, do której prawo zostało zawieszona na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726, z 2011 r. Nr 291, poz. 1707 oraz z 2012 r. poz. 1285) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440, 1717 i 1734), zwanej dalej "ustawą o emeryturach i rentach z FUS", w okresie od dnia 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. Przepis art. 2 tej ustawy stanowi z kolei, że emerytura, o której mowa w art. 1, zwana dalej "zawieszoną emeryturą", przysługuje emerytowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1) nabył prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r.;

2) jego prawo do emerytury zostało zawieszona na podstawie przepisów określonych w art. 1 w związku z kontynuowaniem przez niego po dniu 30 września 2011 r. zatrudnienia bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury.

Jednocześnie dokonując wykładni wskazanego przepisu art. 2 tej ustawy, mając w tym względzie na uwadze wskazany powyżej wyrok Trybunału Konstytucyjnego, należy wskazać, że emerytura za okres od 1 października 2011 roku do dnia 21 listopada 2012 roku przysługuje, jak już to wyżej wskazano, jedynie osobom, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku oraz prawo do emerytury zostało zawieszona na podstawie przepisów określonych w art. 1 w związku z kontynuowaniem przez niego po dniu 30 września 2011 r. zatrudnienia bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury.

Przenosząc z kolei powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż ubezpieczona nie spełnia powyższych warunków, które umożliwiłyby jej wypłatę emerytury we wnioskowanym przez nią okresie. Ubezpieczona bowiem nie tylko nie uzyskała prawa do emerytury we wskazanym okresie, tj. od 8 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku, ale również prawo do jej wypłaty nie zostało zawieszona przez wskazane w art. 1 cytowanej ustawy przepisy.

W konkluzji, uznając odwołanie ubezpieczonej za niezasadne, Sąd na podstawie cytowanych powyższej przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

Sędzia SR del. Ewa Piotrowska

ZARZĄDZENIE

- 1) odnotować;
- 2) odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć zgodnie z wnioskiem z pouczeniem;
- 3) akta przedłożyć z wpływem lub za 21 dni od zpo.

G., dnia 22.09.2014r.

Sędzia SR del. Ewa Piotrowska